

ชีนาธิการ: การตรวจชำระและการศึกษาเชิงวิเคราะห์

นางสาววัลลีย์ ภิงคารวัฒน์

004618

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาภาษาตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๒

I17346800

Jinālaṅkāra: An Edition with Critical Study

Miss Wanlee Bhingkarawat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Eastern Languages
Graduate School
Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ชินาดังการ : การตรวจชำระและการศึกษาเชิงวิเคราะห์

โดย นางสาววัลลีย์ ภิงคารวัฒน์

แผนกวิชา ภาษาตะวันออก

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณีย์ ทาพานิช

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่ง ของการศึกษาคำหลักสูตรปริชญามหาบัณฑิต

Sudaporn Yamma
..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ สุประสิทธิ์ บุณนาค)

คณะกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์

วิสิทธิ์ บุญกุล
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิสิทธิ์ บุญกุล)

ศกดิ์ศรี แยมั่นคทา
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศกดิ์ศรี แยมั่นคทา)

ปราณีย์ ทาพานิช
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณีย์ ทาพานิช)

น.อ. นาวาอากาศเอกพิเศษ แยม ประพัฒน์ทอง
..... กรรมการ
(อาจารย์ นาวาอากาศเอกพิเศษ แยม ประพัฒน์ทอง)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ชินาดังการ : การตรวจชำระและการศึกษาเชิงวิเคราะห์
ชื่อ นางสาววัลลีย์ ภิงคารวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี พาพานิช
แผนกวิชา ภาษาตะวันออก
ปีการศึกษา ๒๕๒๑

บทคัดย่อ

เนื่องจากคัมภีร์ชินาดังการ เป็นคัมภีร์บาลีเกี่ยวกับพุทธประวัติ ที่แต่งด้วย
ฉันทหลายชนิด มีลักษณะการแต่งเหมือนมหากาพย์ของสันสกฤต จึงควรจะได้มีการ
ตรวจชำระต้นฉบับ และศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิทยานิพนธ์นี้มุ่งที่จะตรวจชำระต้นฉบับ
คัมภีร์ชินาดังการที่มีอยู่ ณ หอสมุดแห่งชาติ เพื่อที่จะถ่ายถอดเป็นภาษาไทย เพื่อการ
ศึกษาเชิงวิเคราะห์ทั้งในค่านิยมหลักและอสังการ ศาสตร์

จากการตรวจชำระต้นฉบับทั้งหมดที่หาได้ ปรากฏว่าข้อความจะตรงกัน
เป็นส่วนมาก มีแต่ต่างออกไปเพียงเล็กน้อย ตอนท้ายของต้นฉบับทุกฉบับได้บอกนาม
ของผู้แต่งคัมภีร์ชินาดังการว่า คือพระพุทธรักขิต พระเถระชาวลังกา ซึ่งมีชีวิตอยู่ใน
ศตวรรษที่ ๑๗ พระพุทธรักขิตได้สดุดีวีรกรรมของพระพุทธองค์ที่ได้ตรัสรู้ และท่าน
ได้แสดงความสามารถในการแต่งคัมภีร์นี้โดยใช้ฉันท ๑๒ ชนิด มีปรัชญาวิถฉันทมากที่สุด
รองลงมาเป็นมิสกถา (ฉันทผสม) คือแต่งฉันทกับหนึ่ง ๆ ด้วยฉันทหลาย ๆ ชนิด
ผสมกัน ได้แก่ อินทวิเชียรฉันท, อุเปนทวิเชียรฉันท, อินทวงศ์ฉันท, วังส์กฐฉันท
และ วสันตคิลกฉันท นอกจากนี้ มีอุปชาติฉันท, วสันตคิลกฉันท และอินทวิเชียรฉันท
ในค่านอสังการศาสตร์มีการใช้ อุปาส ยมก อุปมา จิตตะ และรูปกะ

Thesis Title Jināḷankāra : An Edition with critical study
Name Miss Wanlee Bhingkarawat
Thesis Advisor Assistant Professor Pranee Lapanich, Ph.D.
Department Eastern Languages
Academic Year 1978

ABSTRACT

The Jināḷankāra, a Pali text about Buddha's life is written in various kinds of metres, in the style of Sanskrit courtly epic. A critical edition and an analytical study of this work will be of great value to the study of Pali literature in Thailand, it is the aim of this thesis to study the various manuscripts of the Jināḷankāra found at the National Library and provide a critical edition and a Thai version. The writer will attempt to make a critical study on the prosody and poetic arts of this text.

A thorough examination of all accessible manuscripts shows that variations are very slight. In all the manuscripts studied the name of Buddharakkhita a Ceylonese monk of the 17th century, is given as the author of the Jināḷankāra. Buddharakkhita praises Buddha's attainment of his enlightenment. The author shows his skills in using twelve kinds of metres. The metre most used is Paṭṭhaya. Next comes Misakagāthā, a mixture of Indavajirā, Upendavajirā, Indavaṅsa, Vansatṭha and Vasantatilaka, followed by Upajāti, Vasantatilaka and Indavajirā. As for Poetic arts, the author uses Anupāsa, Yamaka, Upamā, Citta and Rūpaka.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีได้เพราะได้รับความเมตตาจากท่านอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกล่าวนามท่านดังกล่าวเพื่อเป็นการขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นาวาอากาศเอกพิเศษ แยม ประพัฒน์ทอง ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่าน ให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการแปลภาษาบาลี ซึ่งเป็นเนื้อเรื่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้โดยตลอด ทั้งยังได้ให้ความรู้เรื่องฉันทลักษณ์ และอสังการศาสตร์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ยินดีตอบข้อซักถามของผู้วิจัยเกี่ยวกับรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องบางตอนที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี ทาพานิช อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยผู้เมตตาให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาตั้งแต่นั้น และได้สละเวลาอันมีค่าของท่านตรวจวิทยานิพนธ์อย่างละเอียด ทั้งยังให้คำแนะนำเกี่ยวกับหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เป็นอันมาก

รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ บุญยกุล หัวหน้าแผนกวิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ปลุกฝังให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะเรียนภาษาบาลี-สันสกฤต ตั้งแต่เริ่มเข้ามาศึกษาในแผนกวิชานี้ ทั้งยังสนับสนุนให้ผู้วิจัยมีกำลังใจที่จะวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แยมั่นถา ผู้เมตตาตอบปัญหาข้อสงสัย และให้คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่ผู้วิจัยเป็นอันมาก

อาจารย์ ฐานิสร์ ชاکรัตพงษ์ อาจารย์แผนกวิชาภาษาตะวันออก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ความรู้ภาษาบาลีเป็นเบื้องต้นแก่ผู้วิจัย สามารถทำให้หน้าความรู้มาวิจัยเรื่องนี้ได้สำเร็จ

เจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติ แผนกบริการหนังสือภาษาโบราณทุกท่านที่ให้ความสะดวกในการค้นคว้าค้นคว้าฉบับตัวเขียนอักษรขอม เรื่องชินาดังการทุกฉบับที่มีอยู่ที่หอสมุดแห่งชาติ นอกจากนี้ยังได้ให้คำแนะนำในการอ่านตัวอักษรขอมอีกด้วย

ผู้อำนวยการมูลนิธิภูมิพลโลกขุ ไทอนุญาติให้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าชินาดังการฎีกาที่มีอยู่ในโครงการปริวรรตคัมภีร์โบราณของมูลนิธิ และเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิทุกท่านได้อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาที่ไปค้นคว้า

คุณสฤณี จังกาจิตต์ นิสิตรุ่นพี่ ที่ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ

ด้วยความซาบซึ้งในพระคุณของพ่อและแม่ ที่ได้สนับสนุนในการศึกษาและความก้าวหน้าของลูก ผู้วิจัยขออุทิศวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แก่ท่านทั้งสอง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความกตัญญู

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
บทที่ ๑. บทนำ.....	๑
ความเป็นมาก่อนคำ เนิ่นการค้นคว้าวิจัย.....	๑
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย.....	๑
วิธีดำเนินการวิจัย.....	๒
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๒
ผู้รจนาคัมภีร์ชินาดังการ.....	๒
เนื้อหาของคัมภีร์ชินาดังการโดยย่อ.....	๔
ต้นฉบับตัวเขียนอักษรขอมของคัมภีร์ชินาดังการทั้งหมด ที่พบขณะดำเนินการวิจัยและที่นำมาสอบชำระพร้อมทั้ง อักษรย่อที่ใช้ในการสอบชำระ.....	๕
ขอบกพร่องในการจารของต้นฉบับต่าง ๆ	๘
บทที่ ๒. การศึกษาเชิงวิเคราะห์ในคัมภีร์ชินาดังการ	
ก. วิเคราะห์รูปแบบของฉันท์แบบต่าง ๆ ที่ปรากฏในคัมภีร์ ชินาดังการ.....	๑๐
ข. วิเคราะห์ค่านวดังการศาสตร์ที่ปรากฏในคัมภีร์ชินาดังการ..	๒๓
๑. ยมก.....	๒๓
๒. อุนฺปาส.....	๓๕
๓. จิตต.....	๓๖
๔. อุนฺปมา.....	๓๘
๕. รูปกะ.....	๔๖

บทที่ ๓. คัมภีร์ชินาดังการที่สอบชำระแล้วและข้อความที่ผิดเพี้ยนออกไป...	๕๑
บทที่ ๔. คัมภีร์ชินาดังการแปล.....	๘๑
บทที่ ๕. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๑๓๘
บรรณานุกรม.....	๑๔๐
ภาคผนวก.....	๑๔๔
ประวัติการศึกษา.....	๑๕๔